

Actorul și natura umană

- Curs de Arta Actorului -

Mircea Gheorghiu

UNATC PRESS

u n a t c

universitatea națională
de artă teatrală
și cinematografică
„I.L. Caragiale”

Conf. univ. dr. Mircea Gheorghiu

ACTORUL ȘI NATURA UMANĂ

CURS DE ARTA ACTORULUI

UNATC Press
2017

Actorul și natura umană

Curs de Arta Actorului

*Carte publicată în cadrul Proiectului
UNATC JUNIOR*

*Proiect implementat de Master Pedagogie Teatrală UNATC,
Finanțat de MEN, prin FSS 2017*

Coordonatori: Lect. univ. dr. Bogdana Darie

Drd. Romina Sehlanec

Drd. Andreea Jicman

Master I Pedagogie Teatrală, Victor Bădoi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHEORGHIU, MIRCEA

Actorul și natura umană : curs de arta actorului / Mircea Gheorghiu. -
București : U.N.A.T.C. Press, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8757-25-4

792

Coperta: JULIE TECH

Imaginea de pe copertă: ILINCA GHEORGHIU

Tipografie: PUBLICITARIA

CUPRINS

Introducere	6
I. Recuperarea totalității umane sau a componentei naturale	9
I.1. Expunerea	11
I.2. Ce? Sau Cum?	14
I.3. Noțiuni fundamentale.....	15
I.4. Scaunele	16
I.5. Modalitatea de învățare	18
II. Antrenamentul specific	23
II.1. Relaxare fizică	23
II.2. Relaxare psihică.....	25
II.3. Cine sunt EU?	27
II.4. Încrederea	30
A. Încrederea în sine	30
B. Încrederea în ceilalți.....	35
II.5. Observarea	37
II.6. Atenția și concentrarea atenției.....	42
II.7. Senzorialitatea	52
II.8. Intuiția.....	60
II.9. Memoria.....	63
II.10. Coordonarea.....	70
II.11. Evaluarea și capcanele ei	73
III. Verbalizarea	76
III.1. Verbalizarea tip monolog	76
III.2. Verbalizarea în relație	81
III.3. Exerciții pe scene	83
III.4. Trecerea la dramaturgie	111
Concluzii	163
Bibliografie	167

INTRODUCERE

Revoluția din anul 1989 a găsit școala românească de teatru sub un monopol, deținut de Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București și de Institutul de Teatru din Târgu-Mureș. Acești doi mari poli formatori au dat scenei și filmului românesc, de-a lungul deceniilor, sute de actori care au încântat publicul din țară și de peste hotare. Multitudinea de premii internaționale obținute de actorii români au făcut ca, la un moment dat, România să fie considerată a doua mare putere în domeniul teatral, după Uniunea Sovietică.

Lipsa de libertate a individului în societatea comunistă, a făcut ca TEATRUL să devină un loc în care, cu subtilitate, se spuneau mari adevăruri despre lumea în care trăiam, iar ACTORII erau adulați de publicul spectator care a ajuns să-i numească monștri sacri.

Libertatea câștigată cu atâtea sacrificii și suferințe a dat posibilitatea ca, începând cu anul 1990, democrația să pornească să se manifeste în toate domeniile, cel artistic nefăcând excepție.

Până astăzi, aproape an de an, s-au înființat o multitudine de școli de teatru, de stat sau particulare, ajungându-se până acolo încât, aproape în fiecare oraș, să existe o facultate de teatru. Diversitatea formelor de manifestare, eterogenitatea cadrelor didactice, felul de predare al disciplinei Arta Actorului în toate aceste școli, impun o redefinire a principiilor, obiectivelor, menirii și metodei școlii noastre, U.N.A.T.C „I.L.Caragiale”, astfel încât să rămână, pentru toată lumea, ca fiind cea mai importantă școală românească de teatru și film din România.

Am avut privilegiul să fiu studentul domnului profesor Ion Cojar și apoi să stau alături de dânsul la catedră mai bine de 10 ani. S-a luptat o viață întreagă pentru o idee care a însănătoșit modul de a se face școală de actorie în România. Spunea că oricâte clase de actorie ar fi și oricine ar fi profesor în ele, trebuie să existe un punct comun urmărit de toată lumea și o cale care să ducă spre același obiectiv, astfel încât să nu se producă o enclavizare a claselor de actorie și fiecare să facă așa cum crede.

Disciplina Arta Actorului trebuie să fie una și aceeași pentru toată lumea și să dispară idea că în funcție de câte clase de actorie sunt, atâtea discipline de Arta Actorului trebuie să fie. Extrapolând, așa cum în școala gimnazială, fie că ești a II-a A, a II-a B sau a II-a C, tot cu adunarea începi, tot așa, urmând pașii firești și în actorie trebuie să nu pornim direct cu „înmulțirea” până nu am învățat „adunarea”.

Menirea școlii noastre este de a fundamenta un drum, o cale comună, la sfârșitul căreia studentul, care a intrat plin de încredere, să devină **ACTOR**.

Ajunși în acest punct este necesar să discutăm ce fel de **ACTOR** vrem să pregătim pentru a ști să ne clarificăm strategia de îndeplinire a obiectivelor care să ducă la dobândirea profesiei.

Mi-ar plăcea ca văzând, de exemplu, cinci producții de licență, de la cinci școli diferite, să recunosc producția de la U.N.A.T.C. prin felul de abordare, diferit de al celorlalte și să-i recunosc supremația (presupunând că nu am văzut afișul și nu cunosc studenții!).

Pentru mine U.N.A.T.C. trebuie să rămână un punct de referință în școala românească de teatru și să nu se piardă în multitudinea de forme care au invadat școlile din țară, în care mimarea și reprezentarea superficial simbolică au pus stăpânire pe studenți și profesori laolaltă.

Mult timp s-a considerat că ACTORUL este cel care acționează și atât. Nu se putea să rămână atât de lipsit de profunzime pentru că, de fapt, actorul nu este doar cel care acționează, ci și cel care actualizează pachete de posibilități ce există latent în ființa lui și așteaptă să iasă la iveală.

Deci, dacă ACTORUL este cel care trebuie să actualizeze acționând, înseamnă că acesta ar fi obiectivul școlii noastre. Să croiască un drum, la sfârșitul căruia studentul actor să fie capabil să scoată din el, „arheii”, cum spunea profesorul Cojar.

Iată că ajungem să cristalizăm obiectivul nostru comun: formarea de actori capabili să actualizeze, în urma unor procese psiho-fizice efective, alterități ale eului de care nici ei înșiși nu credeau că sunt capabili.

Problema care se pune acum și care naște subiectul acestui curs este cum ne atingem obiectivul. Care este calea sau metoda pe care trebuie să o urmăm ca să ne îndeplinim obiectivul.

Nu putem ajunge la ce ne-am propus decât urmărind un singur lucru: să fim permanent preocupați „să descoperim propriile soluții la orice situații și probleme, la propriile adevăruri, obiective și subiective, despre lucruri” (Ion Cojar).

Actorii, fără experiență pedagogică, care predau în școli trebuie să înțeleagă că pedagogia nu este un proces în care cineva predă și altcineva preia, ci este un proces de cercetare, de autodescoperire și autocunoaștere și de „despecializare” de idei preconceptuate și comportamente convenționale.

I. RECUPERAREA TOTALITĂȚII UMANE SAU A COMPONENTEI NATURALE

*motto: „OMUL - ce minunat sună acest cuvânt - OMUL” (Satin - Azilul de
noapte - Maxim Gorki)*

ÎNCEPUTUL

Prima zi de școală are întotdeauna un farmec aparte. Emoții, un orizont de așteptare imens, curiozitate, întâlnirea dintre profesori și studenți, strigarea catalogului, cunoașterea clasei și a colegilor și mai ales dorința studenților de a afla părerea profesorilor despre examenul lor de admitere.

S-a întâmplat odată ca un student mai curajos să mă întrebe, în prima zi, dacă pot să-i spun cum fac eu selecția la admitere și dacă nu mi s-a întâmplat niciodată să greșesc. Mi s-a părut un punct de pornire foarte interesant pentru o discuție principială și un moment propice pentru a lansa temele majore cu care ne vom confrunta pe parcursul celor trei ani de studiu.

Începutul este întotdeauna foarte important pentru că studentul din anul întâi este ca un burete, permanent pregătit să absoarbă orice informație venită de la autoritatea din fața lui.

Primul meu răspuns la întrebarea „cum ne-ați ales?” a stârnit rumoare în sala de curs:

- Nu m-a interesat nicio secundă ce texte mi-ați spus!

Deruta s-a instalat imediat, iar prejudecata i-a făcut pe unii să se gândească la lipsa mea de atenție.

Continuarea a fost și mai bulversantă pentru ei deoarece am spus:

- Nu m-a interesat nici măcar CUM le-ați spus!

Prejudecata și-a făcut din nou simțită prezența, inoculându-le ideea că nu mi-a plăcut nici interpretarea lor.

Studentul curajos a ridicat din nou mâna și, politicoș, m-a întrebat:

- Dacă ceea ce am spus nu v-a interesat și nici cum am spus nu v-a interesat, totuși cum ne-ați ales?

Au prins curaj și mâinile au început să se înalțe în văzduh cu repeziciune:

- Până la urmă ce v-a interesat?

Răspunsul a creat o liniște abisală și un moment de reflectare și încercare de a înțelege un lucru fundamental:

- Nu contează CE SPUI și CUM SPUI - singurul lucru care contează este ce SE ÎNTÂMPLĂ CU TINE în timp ce spui!

Capacitatea individului de a transforma o situație convențională dată de text, într-o realitate psihologică efectivă și nu superficial simbolică, reprezintă baza disciplinei ARTA ACTORULUI. Însușirea aceasta pe care o are natura umană de a se transforma, sub ochii noștri uimiți, parcurgând o experiență fundamentală pornind de la ceva convențional este AUR pentru ACTOR.

În viața de zi cu zi suntem oameni cu toții. Gândim, trăim, ne rezolvăm problemele care apar, plângem și râdem în funcție de evenimentele care vin peste noi, ne îndrăgostim, ne despărțim, urâm sau apreciem, ne implicăm în tot ceea ce ne interesează și toate acestea fără să ne învețe cineva cum să o facem. Funcționăm cu tot ceea ce ne-a înzestrat natura, suntem liberi și relaxați și ne îndeplinim menirea.

Ceva se întâmplă, însă, în momentul în care suntem expuși și perechi de ochi curioși sunt ațintiți asupra noastră cercetându-ne, evaluându-ne, cântărindu-ne și măsurându-ne din cap și până în picioare.

Mircea Gheorghiu

Universitatea Națională de Artă Teatrală
și Cinematografică „I. L. Caragiale”

Strada Matei Voievod 75-77, București

UNATC PRESS